

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Mishnayot

‘im perushe ... Rabenu ‘Ovadyah mi-Berçinorah ve-Tosfot Yom Tōv ...
Ve-elu nitosfu ... kol ḥilufe girsa’ot, mar’eh meqomot ba-Rambam u-ve-Ṭur
ve-Sh.‘A ... u-mar’eh meqomot ba-Shas

Seder Zera‘im

**Berçinorah, ‘Ovadyah ben-Avraham mi-
Dihrenfurç, 543 [1782 oder 1783]**

הלרע תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11109

יא העלה בכורות מבדל ולא קבלו ממנו. דכתיב (דברים י"ד) ואלכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויבכרך וככורות בקרך ולאחד ממקום שאתה מביא מעשר דגן אתה מביא בכורו. מחוץ לארץ שאתה מביא מעשר דגן אין אתה מביא

בפרק רבי ישמעאל דמנחות שאם הביא קדש לשמי הלחם נשר. ומשני שמיא היא שהדבר מביאם שלא יקבע הדבר מזה משה שאנשים גדולים היו ויסמכו עליהם. אינמי משום דמגברא תלתא טובה ע"כ. ולשון הרמב"ם בפרק ב'

בכורו: הביא בכורו יין ושמן ולא קבלו ממנו. לשי שלא בחרו מתחלה לכך. דאלו בצורם מתחלה לכך שרי להביא מן פרק בתרא דתרומות אין מביאין בכורים משקה אלא הוולא מן הויסוס וענבים בלבד: פסח קטן. פסח שני. וצנין קטנים היו ופסח ראשון בלבד הן חייבים שהכל חייבים בראיה דכתיב (שמות כ"ג) ויראה כל זכורך אבל לא בפסח שני: מאשמיא גרסינן והוא שם מקום: בכוריה כקונה בפרוריי ירושלים. מגרשי ירושלים וכפרים שסביבותיה. תרגום מגרשי פרוהא:

יא בן אנטיגוס העלה בכורות מבבל ורא קבלו ממנו. יוסף הכהן הביא בכורו יין ושמן ולא קבלו ממנו. אף הוא העלה בניו ובני ביתו לעשות פסח קטן בירושלים והחזירוהו. שלא יקבע הדבר חובה. אריסטוק הביא בכוריו מאפמיא וקבלו ממנו. מפני שאמר הקונה בסוריה בקונה בפרור שבירושלים: סליק בסכת חלה

מהלכות בכורים אין מקבלין אלא ויחם עד שפכה עלרש ויקרא עליהן. וכתב הכסף משנה שכן כמוב בתוספתא בריש בכורים:

יא העלה בכורות מבבל ולא קבלו ממנו. כתב

הר"ם בירושלמי פריך ולא מן פסוק פ"ג דתמורה ואם באו סמייתים יקרבו ומשני שניחא היא שהדבר מביאם שלא יקבע הדבר מזה וכו' כמ"ש לעיל. ובבבלי דתמורה משני רב חסדא הא ר' ישמעאל הא רבי עקיבא - ובפרק א' מהלכות בכורות פסק הרמב"ם דאם הביא אין מקבלין ממנו ולא יקרב. והעתיקו הר"ם דשם בתמורה:

הביא בכורו יין ושמן ולא קבלו ממנו. פירש הר"ם לטי שלא בצורם מתחלה לכך וכו'. דלא תקשה אדחכן בפרק בתרא דתרומות ירושלמי. והרמב"ם מפרש דמתני

דכתיב יחודה ואינה הלכה. זכבר תמה עליו הכסף משנה פ' ב' מה' בכורים: הקונה בכוריה כקונה בפרור שבירושלים. ומכל מקום תרומה אין מביאין מסוריה לארץ ישראל. דבסוף פרק ו' ממסכת שביעית פסקו הר"ם והרמב"ם דאין הלכה כרבי שמעון דאומר דמסוריה מביאין. וטעמא בירושלמי. דבתרומה מושטין שמה יחודה כגמים מרדמים אחריה וילאו לחוזה לארץ. אבל הכורים. הבעלים מחוייבים להביאם לירושלים:

סליק בסכת חלה כתב הרמב"ם כשהשלים לדבר על הזרע ומתגותיו החל לדבר בענין הסירות. וסדר אחר מסכת חלה. מסכת ערלה ואח"כ בכורים. שכן סדרם הכתוב. הערלה בסדר ויקרא. והבכורים בפרשת כי תבא:

סליק בסכת חלה

מסכת ערלה

פרק א הנוטע לסייג. סייה האילן גדר לכרם ולקורות. לגדל ענבים לעשות מהן קורות לבנין ואין עיקר גטיעתו לאכול הפירות: פטור מן הערלה: דכתיב (ויקרא י"ט) ונטעתם כל עץ מאכל. את שהוא למאכל. חייב. לסייג ולקורו ולענבים. פטור: הפנימי למאכל. נתכוין שיאור הסנימי יהיה למאכל. ויחור החינון לסייג. אע"פ שהכל אילן אחד. החינון פטור. ואין הלכה כרבי יוסי: בומלאו

מסכת ערלה

פרק א ולקורות. פטור. פירש הר"ם בגדל ענבים לעשות מהן קורות לבנין. והדר כתב בירושלמי לסייג לקורות ולענבים פטור. ולא קשי' דודאי דקורות לחוד דהיינו לבנין. וענבים לחוד דהיינו להסקה וכיוצא בזה. והחיצון פטור. בירושלמי מפרש טעמיה. ממשמע שנאמר לא יאכל אדם יודעים שבצנן מאכל הכתוב מדבר. מה תלמוד לומר ונטעתם כל עץ מאכל לומר לא 31

א תמורה כא' ת"י ט"א מה' בכורות הל' ה' כ' פ"י ע"כ מה' בכורים הל' ד' ג' ג"ט פ' ד' ט"ט מה' ט"ט פ' ד' ט"ט מה' כ"ג ע"כ מה' כ"ג ע"כ מה'

א ש"י פ"י חה
 א"ע ז"ל כ"ט
 ב פסחים כ"ג
 ג ט"ז פ"ג
 ד פ"ח
 ה פ"ד
 ו פ"ח
 ז פ"ח
 ח פ"ח
 ט פ"ח
 י פ"ח

לך את שהוא למאכל כגון הפנינו חייב ואת שהוא לסייב וכו'
 כגון הסייב פטור אי נמי מדכתיב (ויקרא י"ט) תאכלו את
 פרוי' אני יודע שבאילן מאכל הכתוב מדבר מה תלמוד
 לומר ונטעתם כל עץ מאכל אלא לומר לך וכו' ומ"ס הר"ב

ב ומלאו נטוע פטור דכתיב (ויקרא י"ט) כי תבא
 אל הארץ ונטעתם: פטור לנטעי עכו"ם עד שלא באו לארץ:
 נטעו: בין ישראל בין עכו"ם לאחר שבאו לארץ אף על פי
 שלא נכשו ישראל את הארץ חייב דכתיב (שם) כל עץ

ב"ע עת שבאו אבותינו לארץ מצאו נטוע

פטור נטעו אף על פי שלא כבשו חייב
 הנטוע לרבים חייב רבי יהודה פוטר
 הנטוע ברשות הרבים והעכו"ם שנטעו
 וחגולן שנטעו והנטוע בספינה והעור
 מאדיו חייב בערלה: ג אילן

בין נטעו ישראל בין נטעו
 עכו"ם: הנטוע לרבים: שנטע
 ברשותו לנורך רבים: חייב
 דכתיב (שם) יהיה לכם
 ערלים להביא הנטוע לרבים:
 ור' יהודה פוטר: סבר ונטעתם
 נמי משמע לרבים ואין רבוי
 אחר רבוי אלא למעט ורצון
 סברי ונטעתם כל אחד לעצמו

משמע ואין הלכה כרבי יהודה: הנטוע ברשות הרבים
 לנורך עצמו: והעכו"ם שנטע בשדה של ישראל: והגולן
 שגול קרקע ונטעה ונתיאשו הבעלים ממנה: והנטוע
 בספינה אף על פי שאינה נקונה אם היא של חרס לפי
 שאין כלי חרס עומד בפני השרשים והן מפטעין דרך
 החרס ויונקים מן הקרקע: אבל של עץ צני פקיכה: והעולה
 חציו: ודוקא במקום ישוב אבל במקום יערים ומדברות לא:
 ג אילן

וכן פסק הראשונים ר' יוסי ע"ל ועיין בפרק דבכורים
 משנה ו' כדכתיב כמה מקומות שנטעה בלשון מחלוקת ולא
 פליג: ב נטעו פירש הר"ב בין ישראל בין עכו"ם עיין
 בסווד: אף על פי שלא נכשו פירש הרמב"ם אע"פ שלא
 נכשו כל הארץ: רבי יהודה פוטר וכו' כתב הר"ב
 סבר וכו' ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט * (ומתכו
 התוס' דפרק ח' ד"ב"ק דף ס"ו דלא לכתוב שום רבוי וממלא
 ארבעות) וראיתי לכתב בלשון הליכות עולם בשער רביעי
 פרק ב' ו"ל ויש (להקשות) דכשאר מדין אין רבוי אחר
 רבוי אלא למעט או אפכה דאם הכונה היטה כשאוחר רבויין למעט הוה ליה למימר מעוט אחד וסניא לכו או אפכה כמעוט
 אחר מעוט ועוד איך נראה ברבויין דאחו למעוטי ומעוטין דאחו לרבויי י"ל דכשאוחר מעוט אחד מעוט הוא מרבה בזה
 האופן המעוט הראשון שאומר במשל ממעט ד' אנשים מפעולה אחת חוזר המעוט השני וממעט הששים מהם אם כן הוא מרבי'
 באחרים שיעשו הפעולה הנזכרת וכן ברבוי אחר רבוי הראשון משמע רבוי כללי בא הרבוי השני לומר וזה הרבוי אינו משמע
 כללי אלא פרטי כמה שזרעה ולא בדבר זולתו: כך נ"ל ע"ל: וראיתי אחרי זה לכללי הסוגיות שהוסף הגאון קארו בעל הבית
 יוסף ו"ל על ספר הליכות עולם שכתב שם על זה שאין דבריו נוחים לו אבל טעם הדבר הוא שכבר לימדנו מסיני כלל זה
 לדרוש התורה כך: וכתב עוד בשם התוספות דומה פרק ה' בשם רבינו שמואל דטעמא דשמיא הוה ממעינין מכה שום דרשא
 איהו או בנין אב ע"כ:

ממעטין מכה שום דרשא
 איהו או בנין אב ע"כ:

והעבורים פירש הר"ב שנטע בשדה של ישראל וכו' הרמב"ם ענינו שנטע ישראל בשכירות או בחנם אבל אם נטע העכו"ם
 לעצמו וקנה ממנו ישראל א"כ אינו חייב בערלה ע"כ ואם כן מ"ס הר"ב במחלת המשנה בין נטעו ישראל
 בין נטעו עכו"ם היינוגמי דוקא כשנטעו העכו"ם לישראל ובסוף פרק ג' מפרש דעכו"ם הנטוע לעצמו נמי חייב בערלה ואף
 הרמב"ם בחבורו פרק י' מהלכות מעשר שני פסק ועכו"ם שנטע בין לישראל בין לעצמו וכחב הכסף משנה שחזר וזכה
 שכתב בפירושו: משום דבכמה דוכתי משמע דאף בנטע עכו"ם לעצמו אסור משום ערלה כמו שכתבו בהלכות גדולות ע"כ
 ומעשה גם דברי הר"ב שנתחלת המשנה בנטעו בין עכו"ם סתמן כפירושן דכסף פ"ג דאף לעצמו חייב והר"ם כתב
 בסוף תבילתין ו"ל: בכולה מתניתין מוכחא דערלה נוהגת בשל עכו"ם ובכרס רבועי פליגי רבי יוסי ורצון בפי דת' ומות'
 דתנן רבי יוסי אומר אין לעכו"ם כרס רבועי: אבל מודה רבי יוסי דיש לעכו"ם ערלה: והביא דתנן בספר קמח העכו"ם שנטע
 וכו': והגולן פירש הר"ב שגול קרקע ונטעה ונתיאשו הבעלים ממנה: ומתיהני דו ורצון לומר זו קתני דאם נטעו ברשו'
 הרבים דנא שייך ביה ואם דתנן אייאוש ואף על גב דאיכא לאשכוחי של רבים כמו ארבעה וחמשה אחין שוקטין ואייאושי מכל
 מקום כיון דתנא פסק ואף הר"ב שלא בא אלא לפרש הניחו בסתם משמע ודאי דברשות הרבים דעלמא קתני ואם ברשות הרבי'
 דאין בו יאוש קתני דחייב כ"ש בגזון קרקע ונתיאשו הבעלים דחייב וי"ל דת"מ הואיל ואין קרקע נגזלת כ"א דפטור טפי מנטע
 ברה"ר לפי שסתם רה"ר יש לכל אדם שייכות בגוה להלוך או לעמוד ולפיס וכיוצא בזה ולפיכך יתחייב הנטע בו משום דהוי
 כנטע ברשותו מה שאין כן בגזול קרקע אף על גב דאייאוש אף על גב דאייאוש בעלה ת"מ הואיל ואינה נגזלת א"כ אין לגזול שום שייכות בקרקע
 וה"א דפטור קת"ל ומ"מ בעקר הדין דמשמע מדברי הר"ב דדוקא כשנתיאשו הא לאו הכי פטור אין נראה כן מדברי הרמב"ם
 והטור סתמו וכתבו והגולן שנטע חייב ולא פירשו דדוקא ביאוש: גם הר"ם מפרש בלא יאוש דומיא דרה"ר: ורבוטע בפס"ל
 פירש הר"ב של תרס לא

ג חילן שנעקק י שעקקתו הרחוק ששטו נהר והאליכו למקום אחר והסלע עמו העפר שסביב השרשים קרוי סלע לפי שהוא נעשה שם קשה כסלע וקאחר שאם היה אותו עפר עמו והאוסף עליו עפר ונשרש שם בארץ רואים אם יכול לחיות מן העפר שם

כענין קיבה לפי שאינו עומד בפני השרשין וכלומר אע"פ שבפני הורעים עומד וכענין קיבה וכינוי דמשכ"ב פ"ב דהל' תפרש בפנינה נקובה ולא מחלק בין של עץ לשל חרס ג נעקק הפלע מזרו פ רוש על ידי רוח או נהר דומיא דנעקק דרישא :

אם יכול לחיות מן העפר שם עמו בלא תוספת עפר אחר [הרי] הוא כנטוע במקומו הראשון ופטור מן הערלה ואם לאו הרי הוא כאילן העולה מאילן ומייב: ועזתו המחרישה ונפסד ממנו העפר ונתגלו השרשים ד' ונשתייר בו שורש מחובר לקרקע שלא נעקק: כמחט של מתוח גרסינן כלומר שער עובי השורש כמחט שהאורג' מוסמ' בו הבגד אחר שארבוהו להפסיטו ולהרחיבו: ה ובו בריכה מנהג עובדי אדמה שחופרים גומא ולוקחים יחור אחד מן האילן וטומנין אותו באותו גומא ויוצא שורש היחור מד' אחר ונעש' שם אילן וראש היחור נשאר מחובר באילן ואין דין ערלה נובג בו בעודו מחובר לאילן ויונק

ג אילן שנעקק והסלע עמו שטפונה והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב נעקק הסלע מצדו או שזועזעתו המחרישה או שזועזעו ועשאו כעפר אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב ד' אילן שנעקק ונשתייר בו שורש פטור ובריכה יהא השורש רבן גמליאל אומר משום רבי אליעזר בן יהודה איש ברתותא כמחט של מיתון: ה' אילן שנעקק ובו בריכה והוא חיה מכנה יחורה הזקנה להיות כבריכה הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה ספוק הגפנים וספוק ע"ג ספוק אעפ"י שהבריכה בארץ מותר ר"מ אימר מקום שכחה יפה מותר ומקום שכחה רע אסור (פ"א ל"ג וכן) בריכה שנפסקה והיא

ממנו אע"פ שהוא יונק גם מן הקרקע ואם נעקק אילן הזקן מן הקרקע וגמלא של חיומו וניקטו עמה מן הבריכה: חזרה הזקנה להיות כבריכה ושינסה הזקנה והבריכה הוו כאילו נטעו עמה ומונים להם שלש שנים משעה שנעקק האילן: הבריכה שנה אחר שנה לאחר שהגדילה בריכה ראשונה לקח ממנה יחורו והבריכה בארץ וכן עשה כמה פעמים זה אחר זה: מונה לזבל שני ערלה משנספקה הבריכה הראשונה מן האילן ספוק גפנים דרך עובדי אדמה שלוקחים ומורה ארוכה מגפן ומושכים אותה לגפן שבגדה ומרכיבין הזמורה בגפן וזהו הנקרא ספוק ופטור מן הערלה והא דתנן אחד הכותע ואחד המבריך ואחד המרכיב חייב בערלה התם מיירי כשחתך הזמורה מן הגפן או היחור מן האילן ואח"כ הבריכה או הרכיבין מקום שכחה יפה מותר אם הזמורה שהבריכה בגפן כמה יפה ויונק מן הגפן אשר ממנה לוקחה מותר ופטורה מן הערלה ואם כמה רע חייבת בערלה ואין הלכה כר' מאיר והיא

או שזועזעו ועשאו כעפר פיר' הרמב"ם שינענע האילן עצמו ויעלה אותו ממקומו אבל לא יפרישו מן הארץ ואחר כך יתן העפר סביבו עד כאן ולכן הגירסא הנכונה בעפר בב"ט' וכ"כ בחזו"ת ואחר כך מלא סביבותיו בעפר בב"ט': ד אילן שנעקק פירש שנעקק מהעפר שסביבו ולשתייר שורש ממנו שלא נעקק ממנו העפר שסביב אותו השרש: כמחט של מתוח פירש הרב ברטנור' כמחט שהאורגים מוסמים בו וכו' וזה לשון השרוך ערך מתה האורגים יש להן עץ ארוך ברוחב היריעה זכראשו שני

מחטין שברין ונועלים ברוחב היריעה תכלן ומכאן כדי למושכה ולמתתה ומכלי אורגים הוא: ה ובו בריכה וכו' מ"ש בפירוש הר"ב זיוולא שורש היחור כתב הרא"ש בשם הר"ש בסוף פ"ק דקדושין ויוצא ראש היחור וכן לשונו עוד בפרק ערלה פ"ה': ה הבריכה שנה אחר שנה פירושא דרישא הוא כמבואר בפירוש הרמב"ם: ספוק הגפנים פי' הר"ב שמרכיב ומורה בגפן וזהו הנקרא ספוק וז"ל הר"ש ספוק בגפנים כלשון הרכבה באילן וכו' ושייד' לשון ספוק בדבר הקצר כשמחבר בו דבר אחר להאריכו בדבר אחר כדמתי בפרק לולב הגזול דף ל"ז ססקו במוט ע"כ אבסקה בחבל דסוף מרקי' דמסכת כלאי': אף על פי שהבריכה בארץ פירש הר"ש אף על פי שהבריכה הספוק הזה בארץ וטמנו בעפר דאיכא למיחש שמא השריש בארץ קודם שנתלחו בזקניה אפי' הכי מותר כדמפרש בירושלמי לשרשין אין בהם מתש כלומר ואפילו אם תמצי לומר דעלמא דאין זקנה מתרת ילדה דאין ממש בגרופית זה שספק עד כאן: רבי מאיר אומר מקום שכחה יפה וכו' פירש הר"ב ויונק מן הגפן אשר ממנה לוקחה וכו' ומפרש בירושלמי והכיוון הר"ש דתנא קמא נתי סבירא ליה דאזלינן בתר יתיקותו ואם אינו יונק מכה הזקנה דאחור ונוכל לעמוד על זה בעליון שכהיה יונק מן הזקנה הופכת עליה שלא יעמדו כנגד העליון של אב ואם לאו הופכת עליה כלפי עליה הזקנה וסימין לדבר דאכיל מחבריה מתבייש להסתכל בו וכי פליגי בגשרי העליון וליכא למיקם עליה דמלתא מכה העליון:

א שם ספיק' י"א
ב שם ספיק' י"ב
ג שם ספיק' י"ג
ד שם ספיק' י"ד

אם הוסיף במאמץ • וכילד משערין • פירש הר"ב
 במשנה ו' פרק ה' דכלאים •
 וישל כלאי הכרם • פירש הר"ב כגון שהעביר ענין נקוב •
 לחדא אוקמתא בירושלמי והביאו הר"ס • והארכתי

א נישן כג' •
 ב פיי' מס"ו •
 ח' מאלכות •
 אבות הל' כה •
 ג מיי' פ"ט ח' •
 ח' ובר' טו"ע •
 י' ד' ט"י •
 ט"ו •
 ד ח"י פ"ה •
 ח' נז"ר הל' ג •
 ה ח"י פ"ט ח' •
 ו' פ"א נ"ח •
 פ"א קמ"ט ח' •
 ו' דרכות •
 ט"ו קמ"ט ח' •
 ו' כ"ה •
 ע"ו •
 ח ח"י קמ"ט ח' •
 ח' כ"ו פ"ח ח' •
 ט"ו •
 ט"ו •

והיא מלאה פירות • אם הוסיף במאמץ
 אמר: ו' נטיעה של ערלה • ושל כלאי
 הכרם שנתערבו בנטיעות • הרי זה לא
 ילקוטיו אם לקטיעלה באח' ומאתי' • ובלבד
 שלא יתבויין • ר' יוסי אומר • אף יתבויין
 ללקוט ייעלה באחד ומאתים: ו' העלים
 והלולבים ומי גפנים • וסמדר • מותרים
 בערלה • וברבעי • ובגזיר • ואסורי' באשרה
 ר' יוסי אומר הסמדר אסור • מפני שהוא
 פרי • ר' אליעזר אומר המעמיד בשרף
 הערלה אסור • א"ר יהושע שמעתי בפירוש
 שהמעמיד בשרף העלים • ובשרף
 העקרים מותר • בשרף הפגים אסור •
 מפני שהם פרי: ח ענקיקלות

והיה מותר לזרעו • אם תבשן מיד הן מותרין • מפני שגדלו
 בהיתר • ואם הביאן בחילן ובדלו לאחר שנפסקה ואין בפירות
 שגדלו כבר מאמץ לבטל המוספות אסור • דערלה אסרת
 עד מאמץ • והוא הדין בחילן זקן שנקר ובו פירות • וזרעו
 ושחלו: ו' שנתעברה בנטיעות •
 של היתר ואינו מכיר הנטיע' של
 ערלה: ושל כלאי הכרם • כגון
 שהעביר ענין נקוב חתם בן
 אחת ונאסרה ואינו מכיר • בין
 שאר גפנים: הרי זה לא ילקט •
 דכיון שאינו מכיר אותה של
 איסור • כלן אסורות: אף
 יתבויין וילקוט • דחזקה אין אדם
 אומר כרמו בנטיעה אחת ולא
 הייטיבן דלמא אחי לערב
 הנטיעה לכתחלה • ואף על גב
 דבעלתא אין מבטלין איסור
 לכתחלה • הכא מתא' דלא
 שכיחא היא ולא גזר • ואין
 הלכה כרבי יוסי: ו' ומי גפנים •
 המים היוצאים מן הגפנים
 כשהותכים אותה • או את
 הזמורות בימי ניסן: והסמדר

היא הפרח שמתנו יצא הבוסר • אבל הבוסר עצמו הכל מודים
 שהוא פרי: מותר' בערלה • דכתיב (ויקרא י"ט)
 וערלתם ערלתו את פרו • והני לאו פרי נגהו: וברבעי •
 גאכלין בשנה רביעית חוץ לירושלים בלא פדיון • דיהיה כל
 פרו קדש הלולים כתיב (סס) • והני לאו היו פרי:
 ובגזיר • מותר הגזיר לאלס • דגזיר כתיב (במדבר ו')
 לא יאלס • והני לאו בני אכילה נגהו: ואסורי' באשרה •
 דכתיב (דברים י"ג) ולא ידבק בידך מאומה מן הכרם •
 ואשרה הוא אילן הנעבד: המעמיד בשרף הערלה •
 המעמיד גבינה בשרף הנוטף מעני ערלה • שרף גז' מא' •
 בלעו • וסבר ר' אליעזר דשרף הוא פרי • בין בחילן העושה
 פירות • בין בחילן שאינו עושה פירות • ואין הלכה כרבי
 יוסי ולא כרבי אליעזר: בשרף הפגים • שרף הנוטף מן
 הפירות שלא בשלו כל זרען • והלכה כרבי יהושע:
 ח ענקיקלות

ואין הלכה כרבי יוסי כך כתב הרמב"ם בפירושו • אבל
 בחבורו פרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות פסק כרבי יוסי •
 וכתב הכסף משנה משום דאמוראי חסרי מייליה בגיטין דף
 ג"ד ע"ב משמע דהלכה כותיה:
 ו' והלולבים הם הענפים הרבי' היוצאי' בראשי הכדים
 הקש' והם רכים מאד • הרמב"ם:
 וסמדר כתב הר"ב אבל הבוסר עצמו הכל מודים שהוא
 פרי • וכן כתב הרמב"ם • ולא קשיא על מה
 שכתבתי במשנה ה' פרק ה' דמעשר שני דבוסר גזי נקיה
 במתנה ואצ"ג דאין נטע רבעי ניתן במתנה כדאיתא התם •
 דמכל מקום דין נטע רבעי יש לו אלא משום שלא הגיע עדיין
 לעונתו ליתן במתנה • וכמבואר תמה שכתבתי שם בס"ד:
 וברבעי פירש הר"ב דכתיב כל פרו והני לאו פרי •
 ועיין מה שכתבתי במשנה דלקמן:
 ואסר'ים באשרה • כתב הר"ב הוא אילן הנעבד • וכ"כ
 הרמב"ם • ובין נטעו מתחלה • או גדעו ופסלו
 כדתנן בפרק שלישי דעכו"ס משנה ז' ואיכא כמי כל שיש תחתיה ע"ז לרצנן דלכתא כותיהו • אבל כיון שר"ס חולק שם נקטי

אליצא דכולי עלמא • וכן עשו ברוב פרק ב' דסוכה:
המעמיד פירש הר"ב המעמיד גבינה • ומעמיד פירושו שמקפיד החלב ועושה ממנו גבינה כמו בגבינה שקפידא [אויב' י']
 הרמב"ם: אמר רבי יהושע שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלים וכו' מותר • לכתורה נראה דלא אמר ר'
 יהושע דשרף העלי' ועקרים מותר • אלא בחילן העושה פירות • דכיה חירוי' כאמרו בשרף פגים • אבל כאינו עושה פירות מודה
 דקטפו והו פרו לפי מה שכתבתי בשם הרמב"ם לענין שביעות במשנה ו' פרק ז' דמס' שביעות • אלא שאיתני להרמב"ם עצמו
 בחבורו פרק ט"ו מה' מאכלות אסורות שכתב המעמיד גבינה בשרף פני ערלה וכו' הרי זו אסורה בהכירה • ולא כתב שכן נמי
 בשרף עלין ועקרי' חילן שאינו עושה פרי • ודוחק לומר שסמך על מה שכתב בהלכות שמיטה לענין שביעות • האיל ויש לטעות
 להחיד האסור • ועוד שפני דרך חלוקות חבורו כפי מה שהוא בידינו • הגה הל' מאכלות אסורות קודם להלכות שמיטה אין לסמוך
 המוקדם על המאוחר • וליכא למידק דבפרק אין מעמידין במס' עכו"ס דף ל"ה א' דיהיב רב נחמן עמא לאסור בגבינות

ח ענקוקלות . גשון נוטריקון ענבים דלקו תלת .
שלקו קודם שהביאו שליש בשולן : החרצנים . גרעינים
שבתוך הענבים : והגין : הקלפות שבחן : תמד : שחן
מיס על גבי שמרים או על גבי החרצנים והגין : ויס זהם
טעם יין . והגן שלהן . פרט

שעל גבי הפטמא : והגרעינין .
גרעין של כל פרי כגון הגרעיני'
הנמצאין בתוך התמר'
והזית' והאפרסק' וכיוצא
בהן : אסור' בערלה . דכתיב
(ויקרא י"ט) את פרוו . את
הטפל לפריו : ומותרים ברבעי .
שלטע רבעי אינו אסור בהנאה
אלא נאכל לבעלים בירושלים
כמעשר שני . ואין מתקדש
בקדושת מעשר שני אלא דבר
הראוי לאכילה : ובלות . פירות
הנושרים מן האילן קודם גמר
בשולן : כולן אסורות . בין

בערלה . בין ברבעי . בין באשרה . בין בזויר : ט' נוטעים
יחור של ערלה . שהעץ מותר בהנאה : אבל לא האגוז שהוא
פרי ואסור בהנאה . ומודה רבי יוסי שאם נטע והבריך
והרכיב שהוא מותר . דזהו גורם מותר : בכפניות .
יחור שיט בו כפניות שמרים בעודן סמדר נקראים כפניות .
רבי יוסי לטעמיה דאמר הסמדר אסור מפני שהוא פרי .
והלכה כמותו דמותר ליטע יחור של ערלה : ואין הלכה
כמותו . שאוסר בכפניות : פרק

ורבעי אקדש למעשר שני וכו' . וכ"כ הרמב"ם . ובמתני' דלעיל כהבו להני לאו פרי טיבהו . היינו טעמא משום דלעיל בערלה נמי
מותר' מהאי טעמא דלאו פרי נכהו . ורבעי מהערלה הוא בא שכן במשנה סרק' קרי לה תנא דידן ערלה לנטע רבעי משום
דמעלה הוא בא . הלכך ניחא ליה לפרושי לעיל טעמא דשייך גבי ערלה אע"ג דטעמא דמפרש גבי קור דלאו בני אכילה נכהו
שייך נמי גבי נטע רבעי כדמפרש הכא . אבל הכא דמרבין להני לענין ערלה . מאת פרוו הטפל לפריו גהוי אמינא דה"ל לרבעי
כיון שמעלה הוא בא . הלכך אנטריכו להקישא דמעשר שני : ט' נוטעין יחור של ערלה . דלא גזרינן יחור אטו אגוז . תוספ'
סוף פ"ג דעכו"ס : ואין נוטעין אגוז וכו' . וכתב הר"ב ומודה רבי יוסי שאם נטע והבריך והרכיב שהוא מותר . מימרא וברייתא
בסדר כל הללמיס דף מ"ט פירש"י בל' אחרון אם נטע האגוז של ערלה שהוא אסור הנאה . ולכשיגדיל . געשה נטיעה . הבריכה
והרכיבה באילן דהיתר מותר . דאותן פירות שטוין אחר זמן באין נמי ע"י האילן של היתר . וקשיא לי בלא הבריך ובלא הרכיב
נמי איכא זהו גורם : אגוז דאיסור וקרקע דהיתר . עכ"ל . וכתבו התו' דלא דק דאין נקרא זהו גורם אלא כשנייה מענין
אחד . כמו הרכבת . אילן אסור באילן היתר . ששניהם אילן כמו זבל נבייה וקרקע דמתני' ח' פ"ג דעכו"ס אבל אגוז וקרקע שני
עינייהם הם ע"כ . אבל כל שדעת הרמב"ם כדעת רש"י שכתב בסדר עשירי מה מעשר שני זהו גורם מותר וכו' . שהרי גרם
ללמוח . הפרי האסור והארץ המותרת ע"כ . הרי ששני עינייהם קרי ליה זהו גורם . ומשום הכי השמיט הבריך והרכיב בנידון
דילן . וכתבו עוד הקום' וא"ת ומאי שנא גדולי אגוז של ערלה . מגדולי טבל ומעשר שני שגן חולין (כדתנן במשנה ד' פ"ט
דתרומות) ואפי' גדולי תרומה : אלא שגזרו עליהן בי"ח דבר . וי"ל דערלה שאסורה בהנאה . יש לאסור הגדולין שגם זה נהנה
הוא . אבל באיסור אכילה אין לאסור הגדולין שאינו אוכל האיסור עמו . ע"כ :

פרק ב ותרומת
מעשר של דמאי . אבל תרומה גדולה דמאי לא משכחת לה דלא נהסדו עמי הארץ עליה כדאיתא
בירושלמי . והא דמחמירין בתרומת מעשר של דמאי כיון כדלמי כחז הר"ש בשם הירושלמי
דרכי מאיר היא דמחמיר בדבריהם כדברי תורה דתנין תמן הרוואה כחם ה"ו וקולקלת . וחוששים משום וזב דברי ר"מ
בפרק בא סומן . והיינו נמי דאמרין בפ"ק דכדה ר"מ מחמיר בכתמים ע"כ . ומשום הכי הרמב"ם באיסור פרק ט"ו מהלכות
מאכלות

ידמות של עכו"ם משוסד מעמידין בשרף ערלה . מתמה
גמרא כמאן כר"א וכו' ומשני אפי' תימא ר' יהושע דבקטנא
דפירי מודה רבי יהושע דאמר ר' יהושע שמעתי וכו' .
ומלל קאמרין דאפילו בקטפא דגוואז מודה ובאילן שאינו

עושה פירות שמע מינה
דסבירא לה גמרא דאינו מודה
דאיכא למדחי דגמרא לא בעי
אלא לתרוצי לרב נחמן במאי
דשמעין בפירוש דרבי יהושע
אמר הכי דהיינו שרף הפנים
והכסף משנה לא העיר זה :
ומלמאי בפירוש הר"ש לפרק'
דשביעית דכתיב סוגיא דס"ק
דנדה והכריח מכה הירושלמי
דאפי' מאן דמחמיר בשביעית
מיקל בערלה משום דבערלה
כתיב פרוו ובעינן פירי אבל
גבי שביעית לא בעינן פירי .
שהשביעית נוהגת בין במאכל
הלכך אין שרף שלו בטל לגבי

אדם בין במאכל בהמה .
העץ ע"כ :
ה החרצנים והגנים . פירוש הר"ב חרצנים גרעינים
וכו' . כרבי יוסי משנה ב' פ"ו דנויר :
ובאשרה ובזויר . באשרה מדכתיב (דברים י"ג) ולא
ידבק בידך מאומה מן החרס . ובזויר
מדכתיב (במדבר ו') מחרצנים ועד זג לא יאכל . ואומר
(שם) חומץ יין וחומץ שכר וכל משרת ענבים וגו' :
ובמותרין ברבעי . פירש הר"ב דלאו בני אכילה נכהו

היינו טעמא משום דלעיל בערלה נמי
מותר' מהאי טעמא דלאו פרי נכהו . ורבעי מהערלה הוא בא שכן במשנה סרק' קרי לה תנא דידן ערלה לנטע רבעי משום
דמעלה הוא בא . הלכך ניחא ליה לפרושי לעיל טעמא דשייך גבי ערלה אע"ג דטעמא דמפרש גבי קור דלאו בני אכילה נכהו
שייך נמי גבי נטע רבעי כדמפרש הכא . אבל הכא דמרבין להני לענין ערלה . מאת פרוו הטפל לפריו גהוי אמינא דה"ל לרבעי
כיון שמעלה הוא בא . הלכך אנטריכו להקישא דמעשר שני : ט' נוטעין יחור של ערלה . דלא גזרינן יחור אטו אגוז . תוספ'
סוף פ"ג דעכו"ס : ואין נוטעין אגוז וכו' . וכתב הר"ב ומודה רבי יוסי שאם נטע והבריך והרכיב שהוא מותר . מימרא וברייתא
בסדר כל הללמיס דף מ"ט פירש"י בל' אחרון אם נטע האגוז של ערלה שהוא אסור הנאה . ולכשיגדיל . געשה נטיעה . הבריכה
והרכיבה באילן דהיתר מותר . דאותן פירות שטוין אחר זמן באין נמי ע"י האילן של היתר . וקשיא לי בלא הבריך ובלא הרכיב
נמי איכא זהו גורם : אגוז דאיסור וקרקע דהיתר . עכ"ל . וכתבו התו' דלא דק דאין נקרא זהו גורם אלא כשנייה מענין
אחד . כמו הרכבת . אילן אסור באילן היתר . ששניהם אילן כמו זבל נבייה וקרקע דמתני' ח' פ"ג דעכו"ס אבל אגוז וקרקע שני
עינייהם הם ע"כ . אבל כל שדעת הרמב"ם כדעת רש"י שכתב בסדר עשירי מה מעשר שני זהו גורם מותר וכו' . שהרי גרם
ללמוח . הפרי האסור והארץ המותרת ע"כ . הרי ששני עינייהם קרי ליה זהו גורם . ומשום הכי השמיט הבריך והרכיב בנידון
דילן . וכתבו עוד הקום' וא"ת ומאי שנא גדולי אגוז של ערלה . מגדולי טבל ומעשר שני שגן חולין (כדתנן במשנה ד' פ"ט
דתרומות) ואפי' גדולי תרומה : אלא שגזרו עליהן בי"ח דבר . וי"ל דערלה שאסורה בהנאה . יש לאסור הגדולין שגם זה נהנה
הוא . אבל באיסור אכילה אין לאסור הגדולין שאינו אוכל האיסור עמו . ע"כ :

פרק ב ותרומת
מעשר של דמאי . אבל תרומה גדולה דמאי לא משכחת לה דלא נהסדו עמי הארץ עליה כדאיתא
בירושלמי . והא דמחמירין בתרומת מעשר של דמאי כיון כדלמי כחז הר"ש בשם הירושלמי
דרכי מאיר היא דמחמיר בדבריהם כדברי תורה דתנין תמן הרוואה כחם ה"ו וקולקלת . וחוששים משום וזב דברי ר"מ
בפרק בא סומן . והיינו נמי דאמרין בפ"ק דכדה ר"מ מחמיר בכתמים ע"כ . ומשום הכי הרמב"ם באיסור פרק ט"ו מהלכות
מאכלות

אפי' תימא ר' יהושע דבקטנא
דפירי מודה רבי יהושע דאמר ר' יהושע שמעתי וכו' .
ומלל קאמרין דאפילו בקטפא דגוואז מודה ובאילן שאינו
עושה פירות שמע מינה
דסבירא לה גמרא דאינו מודה
דאיכא למדחי דגמרא לא בעי
אלא לתרוצי לרב נחמן במאי
דשמעין בפירוש דרבי יהושע
אמר הכי דהיינו שרף הפנים
והכסף משנה לא העיר זה :
ומלמאי בפירוש הר"ש לפרק'
דשביעית דכתיב סוגיא דס"ק
דנדה והכריח מכה הירושלמי
דאפי' מאן דמחמיר בשביעית
מיקל בערלה משום דבערלה
כתיב פרוו ובעינן פירי אבל
גבי שביעית לא בעינן פירי .
שהשביעית נוהגת בין במאכל
הלכך אין שרף שלו בטל לגבי

האכלות אסורות השפיע על דמאי ועוד אחריו בזה
 כס"ד במשנה ח' פרק ד' דבבא מציעא :
עולים באחדומא פירש הר"ב ומסקינן לה וכו' כבר
 כתבתי בסוף פרק קמא דמלה דמדרכנן וקרא
 אסמכתא בעלמא :

ומצטרפין זה עם זה מ"ש
 הר"ב מעורבין
 משום דאי לאו הכי הא חנן
 דבמשנה ג' דמעלין והתם
 נכסלו זה אחר זה ומה שכתב
 לאסור ביבש וכו' כתוב פירוש
 אחר בסוף פרק ד' דמעילה
 ועיין מ"ש שם בס"ד :

ב סאה תרומה שנפלה למאה
 וכו' פירש הר"ב
 שנעשה בין הכל מאה ואח"כ
 נפלו שלשה קבין וכו' הרי סאה
 של תרומה נפלה במאה ומסוי'
 הר"ש וז"ל לא שיהא מותר
 לזרים שכבר נדמעו אלא להקיר

לכהנים והערלה מעלה את התרומה וכו' לבטל התרומה
 שנפלה לבסוף עכ"ל ותמיהני דהא נפלו חנן דמשמע
 מאלו חנן ותנן בסוף פרק ה' דתרומות סאה תרומה שנפלה
 לפחות ממאה ואחר כך נפלו שם חולין אם שובג מותר
 ועוד שאם הפיל בתווך הא חנן אם מויד אסור והואך
 תעלה תרומה את הערלה שהפילה בתווך ואף לר"י שכתב
 העור יורה דעה סימן ק"י בשמו דהפילה בשובג נמי אסור
 דדוקא נפל מאלו בשובג שרי קשיא נמי דאי בכתי מיירי
 אח"כ תעלה את הערלה ובודאי שאין זו דעת הר"ב דהא
 אליבא דר' אליעזר פירש דערלה מעלה התרומה שכבר
 נדמעת ומדר' אליעזר נשתע לדר' יהושע למור כשיעור דאית
 ליה ולמור כשיעור דאית ליה ומ"ש הר"ב לדר"א דנפלה
 בנ"ט וחצי לא קשיא אח"כ נקטה מתניתין מאה דהואיל
 והוי טפי מנ"ט חצי דמאה מתע לא הוי אפי' הכי נקט
 מאה כדי לקצר :

פרק ב התרומה

עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה
 סאה אחת מאלו במאה סאין
 של חולין בטלה ומותרים לזרים
 אסור לזרים ומסקינן לה מדכתבי בני תרומת מעשר (בשרב
 י"ח) את מקדשו ממנו מה

עולים באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה
 וצריך להרים הערלה ובלאי הכרם
 עולים באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה
 ואין צריך להרים ר' שמעון אומר אינן
 מצטרפין ר' אליעזר אומר מצטרפין בנותן
 טעם אבל לא לאסור : **ב התרומה**
 מעלה את הערלה והערלה את התרומה
 כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואחד
 כך נפלו שלשה קבין ערלה או שלשה
 קבין בלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה
 את הערלה והערלה את התרומה :
 ג הערלה

שקורס ממנו אם חזר לתוכו
 מקדשו דהיינו נ"ט דמאה
 הפריש עשרה למעשר ומצטרפין
 אחת לתרומת מעשר ומצטרפין
 זה עם זה אם נפלה סאה
 אחת מכלן לפחות ממאה חולין
 מקדשתן ובהא מודו כול
 עלמא דמצטרפין דשם אחד
 נכחו וכלהו מקריין תרומה
 דבחלה כתיב (שם ט"ו) חלה
 תרומת תרומה וזכורים נתי
 אקרו תרומה דאמר מר ומרות
 ידך אלו זכורים דכתיב בכו
 (דברים כ"ו) ולקח הכהן הטנא
 מידך וצריך להרים הסאה

שנפלה ולחת אותה לכהן והשאר מותר לזרים ואף ע"ז
 דבערלה וכלאי הכרם דחמירי טפי א"ל להרים והאיסור
 עצמו בטל שאני תרומה דיש לה בעלים וצריך להרים
 מפני גול השבט אבל בכל שאר אסורים ללא שיד בכו דין
 גול כשהן שטגטלין א"ל להרים : עולין באחד ומאתים
 דגבי תרומה כתיב מלוא (שמות כ"ב) מלאךך ודמשך
 לא תאסר ובכלאי הכרם כתיב מלוא (דברים כ"ב) סן תקדש
 האולא מה מלוא האמור להלן עולה כדילפינן מאת מקדשו
 ממנו אף כאן עולה ולפי שכל אסור שהוא אסור בהנאה
 כפלו עלייתו וצריך מאתים וערלה ילפינן לה מכלאים
 לפי שהיא אסורה בהנאה כמותן : ומצטרפין זה עם זה
 ערלה וכלאי הכרם מעורבין יחד שנפלו לתוך היתר מצטרפין
 לאסור ביבש עד מאתים ובלח בקדרה כמותן טעם : אינן
 מצטרפין אפי' לאסור הקדרה כמותן טעם כיון דשני
 שמות נכחו אלא אם יש בקדרה לבטל טעם הערלה בפני
 עצמן וטעם כלאי הכרם בפני עצמן הכל מותר : מצטרפין
 והלכה כמ"ק : ב התרומה מעלה את הערלה מצטרפת עם החולין
 לבטל את התרומה שנפלה למאה לאו דוקא מאה אלא פחות ממאה דאלו הכי קאמר
 התרומה שנפלה לחולין ונעשה הכל מאה ואח"כ נפלו שלשה קבין ערלה סתם מתניתין כר' יהושע דאמר בס"ק דתרומות
 דתרומה עולה במאה ועוד הלכך כשנפלה סאה של תרומה לנ"ט של חולין וחזרו ונפלו שם שלשה קבין של ערלה ומצטרפין עם
 החולין שנמצאו שם נ"ט ועוד שלש קבין מלן הרי סאה של תרומה בטלה במאה ועוד אי נמי מצינן לאוקמה כר' אליעזר דהלכתא
 כותיה דאמר תרומה עולה באחד ומאה וכגון שנפלה סאה של תרומה לתוך נ"ט סאין וחצי סאה של חולין ושלשה קבין הללו
 של ערלה שהוא חצי סאה מצטרפין עם החולין להשלים לשעור מאה של חולין כדי שתעלה באחד ומאה : זו היא שהתרומה
 מעלה את הערלה שאותה סאה של תרומה נצטרפה עם החולין להשלים מאתים מצאי סאין להעלות שלשה קבין של ערלה באחד
 ומאתים והערלה את התרומה דשלש קבין של ערלה שכן חצי סאה יצטרפו עם החולין לבטל סאה של תרומה באחד ומאה
 דכשנפלה סאה לתוך נ"ט וחצי נאסרו וכשחזר ונפל שם שלשה
 קבין

קצין ערלה או כלאים וחרו : ג והערלה את הערלה
צריך לומר דאחת מהם נטע רבעי שהם שני שמוס דאי
אסור לאיסור של ס' א' שיהיה מצטל קצתו לקצתו וקרי
הוא לנטע רבעי ערלה שמון הערלה הוא צא ולהכי קטני

ג ואחר כך נפלה סאה ועוד פירש הר"ב והעוד בטל
בסאה חסר משהו ויש לתמוה אמאי נקטס
מתניתין כלל להאי ועוד וכבר הקשה זה הר"ב ולא פירש
במתניתין כלום דהרמב"ם מפרש דסאה נפלה למאמין

א ס' סאה יש
ב ס' ס' ס' ס'
ג וט"ף ס'
ד תרומות ה"ד
ה פ"ד ס' ס'
ו תוספת אבנין
ז

ג הערלה מעלה את הכלאים והכלאים
את הערלה והערלה את הערלה
כיצד סאה ערלה שנפלה למאמין
ואמר כך נפלה סאה ועוד ערלה או
סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא
שהערלה מעלה את הכלאים והכלאי
את הערלה והערלה את הערלה :
ד כל המחמץ והמתבל והמרמע
בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם
אסור ובית שמאי אומרים אף הטמא
ובית הלל אומרים לעולם אינו מטמא עד
שיהא בו כביצה דה דוסתאי איש כפר
יתמה היה מתלמידי בית שמאי ואמר
שמעתי משמאי הקן שאמר לעולם
אינו

הערלה את הערלה ולא קטני
הכלאים את הכלאים שאין
בכלאים שני שמוס כמו שיש
בערלה שנפלה למאמין לאו
למאמין דוק דאלו מאמין
מתם לא צמי צרוף וכשנפלה
סאה ערלה לתוך ק"ט של
היתר נאסרו וכשחזר ונטל ס'
סאה ועוד של כלאי מצטרפים
עם הק"ט לבטל הערלה וכן
הערלה מצטרפת עם הק"ט
לבטל סאה ועוד של כלאי
הכרם והיינו כר' יהושע דאית
ליה דערלה בטלה במאמין
ועוד כמו תרומה במאה ועוד
הלכך סאה של כלאים בטלה
בק"ט ומשהו והעוד בטל בסאה
חסר משהו וכן נמי אם נפלה
ס' סאה ועוד של נטע רבעי

מפטרפין עם הק"ט לבטל את הסאה של ערלה שנפלה
ואסרה הכל וכן סאה של ערל מצטרפת עם הק"ט של היתר
לבטל סאה ועוד של נטע רבעי שנפל באחרונה ד כל
המחמץ והמתבל וכו' הכי קאמר כל המחמץ והמתבל
בערלה ובכלאי הכרם אסורות והמדמע בתרומה
המחמץ את העיסה בתפוחים או בשמרי יין של ערלה ושל
כלאי הכרם והמתבל את הקדרה בתבלין של כלאי הכרם
או של ערלה אסור ואין עולין באחד ומאמין וכן בתרומה
כיון שהמאינה עיסה של חולין בשאור של תרומה ונתבלה
קדרה של חולין בתבלין של תרומה נעשה הכל מדומע
ואסור לורים ואינו עולה באחד ומאה בית שמאי אומרים
אף מטמא שאור טמא שהחמין עיסה טהורה או תבלין
טמאין שתבלו קדרה טהורה אעפי' שאין בשאור או בתבלין
כביצה שהוא שאור טומאה אובלין נטמאת העיסה ונטמאת
הקדרה וב"ה אומרים עד שיא' בו כביצה דאין אוכל
נטמא פחות מכביצה לא שאר שאור ותבלין ולא שאר שאר
אובלין :

בשני ערובים וגדולה מזו שהירושלמי דמתניתין דהכא :
ודא דלעיל אסור בחד ליסא ולארמב"ם יתפרשו בשני
ענינים : ולענין קושייתנו הך ועוד אמאי נקטיה מתניתין
יש לומר מלתא ומושבנא בעלמא אשמועינן שבעוד יכול
להצטל גם כן כדמפרש הר"ב והא דמפרש הר"ב אליביה
דרבי יהושע הוא הדין דיכול לפרש נמי אליביה דרבי
אליעזר וכגון שנפלה למאמין פחות משהו ולאחר כך נפל
לתוכו סאה ועוד כלאי הכרם דהשתא הערלה בטלה
במאמין וסאה וכלאי כרם בטלי נמי דהא הערלה משלמת
למאמין וסאה פחות משהו א"כ כלאי כרם בטלים עכשיו
במאמין ושתי סאות שאין בהן כלאי הכרם הצטלים כי אם
סאה ומשהו שהשאר בטלה במאמין וסאה והמשהו
בסאה הפחותה במשהו וכמו דמתניתין דלעיל נקט משהו
אף על גב דבפזות מחי סאה הכי נקט נמי הכא מאמין אף
על גב דבפחות משהו :

ד המחמץ פירש הר"ב בתפוחים מסיים הר"ב שצדקו
ונתנו לתוך העיסה ועינין מה שכתבתי
במשנה ב' סרק עשירי דתרומוס :

בל המחמץ והמתבל והמדמע וכו' מה שכתב הר"ב הכי קאמר המחמץ והמתבל בערלה ובכלאי הכרם אסור ומדמע
בתרומה לכאורה לאו לומר דדוק מדמע בתרומה ולא מחמץ ומתבל בערלה ובכלאים ולא
מדמע דהא במשנה ו' פירש לכולהו בתרומה (וכן כתב הר"ב שם) וכן פירש"י בפרק ביד הנשה דף ל"ט ובדאי דהוא הדין
דכולהו בערלה ובכלאים (ומתגי' דבתס פירושא דהכא) אלא צא לומר דליסא דמדמע לא נשתמוצו אלא בתרומה אבל הוא
הדין מערב בערלה ובכלאים וכן ה"ה מחמץ ומתבל בתרומה כדלקמן אבל כי דייקת בלשון הר"ב מפרש מדמע דהכא כלומר נעשה
איסור דימוע ולא עירוב ובישול כדלקמן ומפרש כולה מתניתין דהכא דאינו עולה בק"א וזה דוקא בחימוץ ומיבול וכ"ס הרמב"ם
למתניתין דהכא וגם למתניתין דלקמן מפרש בענין זה כמ"ס שם בס"ד לעולם אינו מטמא עד שיא' בו כביצה עיין מ"א
כרם ד דשריות : ח שמעתי משמאי הקן וכן הלכה הרמב"ם : ו ולמה

א ס' סאה יש
ב ס' ס' ס' ס'
ג וט"ף ס'
ד תרומות ה"ד
ה פ"ד ס' ס'
ו תוספת אבנין
ז

וא אחר אחרון חצי ז' א"ס האור של תרומה נפל באחרונה העיסה כלה נעשית מדומע וא"ס של חולין נפל באחרונה הכל מותר שהאחרון הוא טעושה החמץ אותו של חולין אחרון

יא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדילחמין ולא בזה כדילחמין ינצטרפו וחמצי ר' איעזר אומר אחר האחרון אני בא יוחכ"א בין שנפל (ס"א שאור) איסור בין בתחלה בין בסוף לעול אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמין י"ב יועז' איש הבירה היה מתלמידיו בית שמאי ואמ' שאלתי את רבן גמליאל הווק עומד בשאר המזרח ואמר לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמין י"ג בלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא רבי אליעזר אומר אחר הראשון אני באי וחכמים אומרים אחר האחרון י"ד שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמין ולא בזה כדי לחמין ונצטרפו וחמצי אסור לזרים ומותר לכהנים רבי שמעון מתיר לזרים לכהנים: ט"ז תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו בקדירה לא באלו כדי לחבל ולא באלו כדי לחבל ונצטרפו ותכלוי אסור לזרים ומותר לכהנים רבי שמעון התיר לזרים ולכהנים: ט"ח חתיבה של קדשי קדשים

כל קבלו מבית הלל יג וחזר וסכן בשמן טהור פירש הר"ב לאחר שתייבש השמן הראשון ומכיים הר"ס דאי בעודו טופח על הכלים א"ס כן העמא מטמא הטהור והכלי ממה נפשך טמא דמסקה מטמא כלי: ט"ט טבלין וכו' איצטריך לאשמועינן דאי לא השמיענו אלא בשאור הו' אמינא דדוקא כשני האיסורים של מין אחד הוא דמנצטרפין לאסור לזרים לרבנן ולהכי נקט שאור משום דכתם שאור אחד מחמשת המינין דשארף בא לידי טרחון כמ"ס במשנה ה' פרק ב' דפסחים אבל בשני מינים ושני שמות אימא מודו לרבי שמעון להכי תני תבלין שיש בהן הרבה מינים ואפילו הכי אסורים לזרים ואי תני תבלין הו' אמינא שהא פליג רבי שמעון אבל במין אחד מודה להכי תני דלעיל וכיוצא בזה הכריכם הרמב"ם אלא שיש לו פירוש אחר בפירוש שמות דלעיל דבמשנה עשירית: כ"ו חתיבה של קדשי קדשים וכו' הר"ב מפ שה בטעם המטניות דלעיל ואף על גב דלא אצטריך איכא למימר דמשום סיפא הייב מתניתין דלקמן נקט ליה רישא דהכא אבל הרמב"ם מפרש למשנתו בענין וטעם אחר

א פסחים כ"ו ז
ע"ז מט ט"ז
תורה יב
ב"מ י"ג
ה"ה סבלות
אסורות הל' יב
ר"מ פ"ה ס"ה
מ"ה סקלכות
יב

כ"ז תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם לטעמיהו ורבי שמעון לטעמיהו ודין חתיבה של קדשי קדשים שאסורה לזרים

ממשנה הקודמת ונ"ל נותר ופגול הוא אסור על הכהנים ועל ישראל ודינו שיהיה אסור על ישראל יותר חמור לפי שלא היה מותר לישראל לעולם וכשחבלו ישראל נתקייב קרבן מעילה כמו שיתבאר במסכת (מעילה) אבל לכהנים הסגול והנותר במסכת זבחים ואמר כי כשנתבטלו אלו השלשה חתיכות עם חתיכות חולין והוליאם אח"כ וכשאר שאר הכשר שהוא אסור לזרים מפני דבר הקדש שנתבטל עמהם ומותר לכהני' אעפ"י שיש בו הנותר והסגול כיון שאין איסורו על הכהנים חמור הרבה ור"ס אומר בשם שמואל לכהני' גך מותר לזרים כיון שהסגול והנותר אסור על הכל עכ"ל עוד הוסיף לבאר דהכא נתבטל הטעם בששים א"ס הוא מין זמינו או שאינו כנוון טעם א"ס הוא בשאינו מינו ושאלו החתיכות שיוציא יכרום שהם האסורים ע"כ ומה שנתן טעם שאכרוו שעל ישראל המור לכו שלא היה מותר לישראל לעולם וכו' אבל לכהנים היה לו שעת הכשר קודם שהיה פגול או נותר פירוש דבריו הל' כך הוא לענין סגול לכהנים היה להם שעת הכשר כלומר ראוי ופגול להיות מותר להם אלו לא היה נעשה פגול אבל ודאי שקודם שנעשה פגול גם כן אין להם היתר לאכול דדין פגול באחד מארבע עבודות שחט ומקבל ומוליד וזורק כדתקן במשנה ג' ס"ב דזבחים וקודם שזרק הדם אסור הכשר באכילה כמ"ס הרמב"ם בפרק י"א מה' מעשה הקרבנות ומשום הכי דקדק לכתוב

ערלה פרק ב

שם הלכה
ב' ד"ק מ"י
ע"פ מה שכתבו
המור"ק

לכתוב בלשון שעת הכשר ולא כתב היה מותר שהיא
הפך לשון שלא היה מותר לישראל ומעתה מה שכתב
של ישראל לא היה מותר לעולם אבל יבואו קרבן מעילה זה
בלבד בקדשי קדשים שמועלין בהם משהוקדשו עד שזרקו
הדם כדמנן בטרק ב' דמעילה

של פגול ושל נותר שנתבשלו עם
החתיכות אסור לזרים ומוותר לכהנים
רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים
י"ז בשר קדשי קדשים ובשר קדשים
קלים שנתבשלו עם הבשר התאווה
אסור לטמאים ומוותר לטהורים
פרק ג בגד שצבע בקליפי ערלה
ידלק: נתערב

ובאלו אחר הרמב"ם שאע"פ
שזו היא שעת הכשר לכהנים
סיחיו ראויים להם אם לא יתבטלו
כמו שפירשתי אבל לישראל אין
להם היתר לעולם דקדשי
קדשים הינם גאכלים אלא
לכהנים כדמנן נאזכרו מקומן
וכשאלו ישראל ר"ל בשעת
הכשר שיש לכהנים דהיינו
משהוקדשו עד אחר זריקת דמן

לזרים ומוותר לכהנים ושל פגול ושל נותר ושל טמא
דאסירי בין לזרים בין לכהנים שנתבשלו עם החתיכות של
חולין ויש בחולין כדי לבטל של קדשי קדשים בפני עצמן
ושל פגול נותר וטמא בפני עצמן: אסור לזרים רבנן
לטעמי ויכו באמרי קדשים ושלש

שמות מצטרפין לאסור: ר"ט
מתיר לזרים לעמיה דאמר
שטם או שלשה שמות ממין
אחד (אין) מצטרפין: י"ז בשר
קדשי קדשים אסור לזרים אפי'
טהורים בשר קדשים קלים
שרי לזרים טהורים ואסור
לטמאים ובשלו עם בשר תאוה
בשר חולין דשרי אף לטמאים
יש בו כדי לבטל כל אחד

בפני עצמו מצטרפין לאסור לטמאים אפילו לרבי שמעון
דקדשי קדשים וקדשים קלים שם אחד להם כדאמרין
לעיל גבי תרומה וחלה ובכורים ומוותר לזרים טהורים
אפילו לרבנן דקדשי קדשים אין בהן כדי לאסור:

פרק ג בגד שצבע בקליפי ערלה כגון קליפי
אבנים ורמונים דגם הקליפים
אסורים בהגאה כדדרישין את שריו את הטפל לפרוי:
ידלק שאסור בהגאה: דכתיב (ויקרא י"ט) וערלתם
ערלתו שלא יהנה ולא יכבד ולא ידליק

כך זריבין לפרש דהא חנו בריש
מעילה דמשהוה לכהנים אין מעילה לישראל אלא דהכי
דאמר דלישראל אין להם היתר לעולם והיינו בקדשי
קדשים שאינן נאכלין אלא לכהנים ויש בו עוד חומרא
דאם אכלו בשעת הכשר של כהנים נתחייב מעילה
אלא לכהנים יש שעת הכשר כלומר ראוי להיות מותר אם
לא יתבטלו ואע"ג דפגול וכן נותר שייכים אף בקדשים
קלים מתניתין לא מפרש אלא בקדשי קדשים: דקדשים
קלים מותרים לישראל כמו לכהן ואע"ג דהמור"ם מהם
נאכל לכהנים כדמנן באזכרו מקומן מכל מקום הואיל
ולא שייך במור"ם מעילה כלל כמ"ס הרמב"ם בריש פרק ב' מהלכות מעילה

ההלכה לא החמירו בפגול ונותר שלהם בישראל ויתר
הכהנים ומבואר הוא דכל זה אינו אלא חומרא בעלמא דהא
בנתבטלו טעמא איירי כמו שפירש ויראה נמי דלאו דוקא
שנתבטלו כל השלשה החתיכות בבת אחת עם חתיכות חולין
אלא הוא הדיון כשכל אחד נתבטל לבדו עם חתיכות חולין
דבא וזהו שכתב בחבורו בטרק עשירי מהלכות מעשה הקרבנות
בזה הלשון חתיכות של קדשי קדשים או של פגול או של נותר
שנתבטלו עם חתיכות אחרות אותן החתיכות אסורות לזרים
ומותרת לכהנים עכ"ל ומתיר לכהנים ושל פגול או של נותר
מה שכתב הראב"ד בהשגותיו והוא שהיה בשל היתר כדי להעלות
את האיסור כתב שזה דבר פשוט וכתבו רבינו בהדיא בפירוש
המשנה שם אבל קשה שלא היו ליה לומר או או ו"ע עכ"ל
ולפי מה שהבאר מדברי פירוש המשנה מבואר דאדרבה שאין
זו ענין כלל להיתר מעלה האיסור ושוה שאמר רבינו כתב בן
בפירוש המשנה חושב אני שראה פירושי לחשיבות הקדמות ולא
ענין שכתבתי זו ויחא נמי מה שדקדק לכתוב או או דאין חלוק
בין נתבטלו כולם בבת אחת בין נתבטלו אחת אחת
הר"ב יחא טפי אי גרסינן ליה ולהרמב"ם יחא טפי דלא גרסינן
ליה שכבר ראית מה שפירש כמו שהעתיקו וכתב אח"כ ו"ל
וזכר מה שאמר בכאן שמוותר לכהנים בין טהורים בין
טמאים לפי שהכל נטמא בנותר ופגול כמו שיתבאר במקומו
פ"כ ועיין בסוף מסכת פסחים ובמשנה ד' פ"ד דמעילה
ובחבור הרמב"ם פ"ח מה' אבות העומאות ואל תקשה
על מה שכתבתי לעיל דמתניתין חדא חדא קתני
דמכל מקום משום פגול ונותר לא היו ליה לתתני טמא:
י"ז עם בשר תאוה פירש הר"ב בשב

הלכות מעילה כלל כמ"ס הרמב"ם בריש פרק ב' מהלכות מעילה
ומבואר הוא דכל זה אינו אלא חומרא בעלמא דהא בנתבטלו
טעמא איירי כמו שפירש ויראה נמי דלאו דוקא שנתבטלו
כל השלשה החתיכות בבת אחת עם חתיכות חולין אלא
הוא הדיון כשכל אחד נתבטל לבדו עם חתיכות חולין
דבא וזהו שכתב בחבורו בטרק עשירי מהלכות מעשה
הקרבנות בזה הלשון חתיכות של קדשי קדשים או של פגול
או של נותר שנתבטלו עם חתיכות אחרות אותן החתיכות
אסורות לזרים ומותרת לכהנים עכ"ל ומתיר לכהנים
ושל פגול או של נותר מה שכתב הראב"ד בהשגותיו והוא
שהיה בשל היתר כדי להעלות את האיסור כתב שזה דבר
פשוט וכתבו רבינו בהדיא בפירוש המשנה שם אבל קשה
שלא היו ליה לומר או או ו"ע עכ"ל ולפי מה שהבאר
מדברי פירוש המשנה חושב אני שראה פירושי לחשיבות
הקדמות ולא ענין שכתבתי זו ויחא נמי מה שדקדק לכתוב
או או דאין חלוק בין נתבטלו כולם בבת אחת בין נתבטלו
אחת אחת הר"ב יחא טפי אי גרסינן ליה ולהרמב"ם יחא
טפי דלא גרסינן ליה שכבר ראית מה שפירש כמו שהעתיקו
וכתב אח"כ ו"ל וזכר מה שאמר בכאן שמוותר לכהנים
בין טהורים בין טמאים לפי שהכל נטמא בנותר ופגול
כמו שיתבאר במקומו פ"כ ועיין בסוף מסכת פסחים
ובמשנה ד' פ"ד דמעילה ובחבור הרמב"ם פ"ח מה' אבות
העומאות ואל תקשה על מה שכתבתי לעיל דמתניתין
חדא חדא קתני דמכל מקום משום פגול ונותר לא היו ליה
לתתני טמא: י"ז עם בשר תאוה פירש הר"ב בשב

פרק ג ידלק כתב הר"ב שאסור בהגאה וכו' שלא יהנה ולא יכבד וכו'
וקדושין דף כ"ו דאף על גב דאמרין שלא יהנה ולא יכבד
דאסורין לא שמועלין שלא ידליק וכו' דסלקא דעתך דשרי
דיליף הכא מוערלתם בקדושין טרק ב' משנה ט' מפרש בפנין אחר
כלם

כתב הר"ב שאסור בהגאה וכו' שלא יהנה ולא יכבד וכו'
וקדושין דף כ"ו דאף על גב דאמרין שלא יהנה ולא יכבד
דאסורין לא שמועלין שלא ידליק וכו' דסלקא דעתך דשרי
דיליף הכא מוערלתם בקדושין טרק ב' משנה ט' מפרש בפנין אחר
כלם

לפי שאין תמונת האיסור בענין ע"כ * (ולתירוץ השני
 תמניתין ד' וז' דבכח אינם מתורצים) והר"ב שלא כתב
 לקושא זו אפשר משום דכבידא ליה כהרמב"ם שסובר דהא
 דרשב"ג ודר' אליעזר כולה חדא תקנתא הוא ואין תקנה

אם כלה
 ב' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ג' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ד' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ה' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ו' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ז' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ח' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ט' מ"ט
 י"ד ס"ז
 י' מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"א מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ב מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ג מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ד מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ה מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ו מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ז מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ח מ"ט
 י"ד ס"ז
 י"ט מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ' מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"א מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ב מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ג מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ד מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ה מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ו מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ז מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ח מ"ט
 י"ד ס"ז
 כ"ט מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל' מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"א מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ב מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ג מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ד מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ה מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ו מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ז מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ח מ"ט
 י"ד ס"ז
 ל"ט מ"ט
 י"ד ס"ז
 מ' מ"ט
 י"ד ס"ז

נתערבו באחרים כלם ידלקו * דברי רבי
 מאיר וחכמי אומרי * יעלו באחד ומאתים :
 ז' שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו לכנות
 מקדש וחכ"א אינו מקדש אלא ששה דברי'
 בלבד * ורבי עקיבא אומר שבעה * ואלו הם
 אגוזי פרך * רמוגי בדן * וחביות סתומות *
 וחילפות תרדין * וקולסי כרוב * ודלעת
 יונית * רבי עקיבא אומר אף ככרות של
 בעל הבית הראוי לערלה ערלה * לבלאי
 הכרם כלאי הכרם : ח (י"א ל"ג כיצד)
 "נתפצעו האגוזים * נתפרדו הרמוגים *
 נתפתחו החביות * נתחתמו הדלועים *
 נתפרסו הככרות * יעלו באחד ומאתים :
 ט' ספק ערלה * בארץ ישראל אסור
 ובסוריא מותר * ובחוצה לארץ יורד
 ולוקח * ובלבד שלא יראנו לוקט * כרם
 נטוע ירק * וירק נטוע חוצה לו * בארץ
 ישראל אסור * ובסוריא מותר * ובחוצה
 לארץ * יורד ולוקט * ובלבד שלא
 ילקיט ביד * החדש

להלכה אלא לאחר שזכר ובמכר
 לא סגי אלא לאחר שזולך כמו
 שכתב הכסף משנה בפרק ט"ז
 מהלכות מאכלות אסורות
 והשם בשנויא דארבן שמעון
 דן במלש ותמוך נמי דר' אליעזר :
 ב' נתערבו כו' * מ"ט הר"ב
 ואי גרסינן וכו' *
 עיין במה שכתבתי בזה *
 במשנה ט' ס"ג דעכו"ם :
 ? מקדש שנאמר (דברים
 כ"ב) כן תקדש
 המלאה * ועיניו השרפה כמו
 שבארנו הרמב"ם :
 רמוגי בדן * גס לרבי
 מאיר הוזכרו דתקן
 במשנה ה' פרק י"ז דללים
 ועיין בפירוש הר"ב במשנה ה'
 דעשרה דברים וכו' :
 חלפי תרדין * פירש הר"ב
 עליו וכו' * ח"ל הערוך
 עליו והללעות של תרדין
 ובמשנה רביעית פ"ק דעוקלין
 תפרש הר"ב בעינין אחר :
 הראוי לערלה ערלה
 וכו' * כנוז הר"ש

נהערנו באחרים גרסינן * ולא גרסינן ואחרים באחרים ואי
 גרסינן לה צריך לומר שנתערבו כל אותן אחרים באחרים
 דלא כוין אלא חד ספיקא ואשמעינן אף על כן דלכא תרי
 רוב אסורי : כלם ידלקו * והא דלא אמרינן ימכרו כולן חוץ
 מדמי איסור שבהן כדאמ' רשב"ג

בפרק [בתרא] דעכו"ם גבי
 יין נסך משום דהכא חיישינן
 בכלהו שמה יחזור העכו"ם
 וימכרו לישראל מה שאין כן
 ביין סך דלכא למיחס להכי :
 ז' שדרכו למנות * שאין אדם
 מזכרו לא במנין מפני חשיבותו :
 פרך ובדן * שמות מקומות הן *
 ואני שמעתי אגוזי פרך אגוזים
 שקליפתן רכה וגפרקינן : חלפי
 חרדין * עליו מללעות החרדין : חלפי
 קולסי כרוב * קלחי כרוב שבארץ
 ישראל שהם גדולים וטובים :
 של בעל הבית * שהן גדולים אבל
 של נחתום קטנים הן : הראוי
 לערלה * כגון אגוזי ורמוגי'
 וחביות סתומות : הראוי לכלאי
 הכרם * כגון חלפי תרדין
 וקולסי כרוב ודלעת יונית *
 ואין הלכה כר"מ ולא כר' עקיב' :
 ד' נתפצעו האגוזי גרסינן ולא
 גרסינן כיצד וקמ"ל מתני' דדוקא
 שלמי לא בטילי אבל לא שבזרים
 ופצעי' : נתפרסו הככרות *
 האי סתמא כר' עקיבא דהלכתא

כותיה : ט' ספק ערלה * כגון עכו"ם שיש לו נטיעות של ערלה
 בגינתו ובידו פירות ואין ידוע אם משל ערלה אם משל זקנה :
 בארץ ישראל * דהוי ספיקא דאורייתא לחומרא : בסוריא מותר
 דכבוש יחיד הוא ולאו שמיא כבוש והתמירו בו קצת : ובחוצה
 לארץ יורד ולוקח * בתוך הגינה וקונה מן העכו"ם מאותם
 שליקט כבוש ובלבד שלא יראנו לוקט : ובח"ל יורד ולוקט *
 העכו"ם יורד ולוקט בפני ישראל וישראל קונה וממנו ובלבד
 שלא ילקיט ישראל ביד : בכל

בירושלמי דייק אמאי לא תני הראוי לתרומה דתרומה נמי
 כיון דחשיבי לא בטילי באחד ומאה ומשני כולן ראויין לתרומה
 ולא שייך לתמיני האי לישנא * ועל הכס דייק דהאי ידלקו באחד
 ומאתים לא שייכי בתרומה * ועוד דלמא לא חשיב הכא אלא
 דבר שמתוין ואיסורי הנאה כדמשני בשלמי עכו"ם ע"ל וכלומר
 דמתני' דהכא אינה אלא פירושא דמשנה דלעיל ששנייה שם
 סלוגתא דר"מ וחכמים * דר"מ אומר ידלקו * וחכ"א יעלו באחד
 ומאתים * ובתרומה דליקא לא שייכא שיכול לאכלה * וגם לא
 שייך באחד ומאתים [דתרומה] עולה באחד ומאה * ובסדר
 משנה בירושלמי גרם במשנה ו' דלעיל הראוי לערלה וכו' * ואהתם
 חשיב לחביות סתומות * וכן הר"ש * אבל הרמב"ם חשיב להו' וכן נראה :
 הרמב"ם * ועיין במשנה דלקמן ומה שכתבתי שם : ח כיצד * הכי
 גרם הרמב"ם וכתב אמרם כיצד רנה זו על ח"ל היו

אלו מקדשות כל שהן חשיב ואמר כיון לא יתיה אלא כשיכיו שלמות כמות שהיא אבל נתפצעו וכו' :
 נתפרדו עיין בפירוש משנה ו' פרקתא דמעשרות : נתפרסו הככרות * כתב הר"ב האי סתמא כר' עקיבא דהלכתא כותי'
 וסימה דלעיל ספק דלא כרבי עקיבא * וכן כתב שם הרמב"ם אבל ספק דהכא עקר * דהא מחלוקת ואחר ג"כ כתם
 היא דלכא כסתם * וכן חזר בו הרמב"ם בפרק ט"ז מהלכות מאכלות אסורות וספק כרבי עקיבא : ט' ספק ערלה * פירש
 הר"ב כגון עכו"ם שיש לו נטיעות וכו' כבר כתבתי בזה במשנה ב' פרק קמא : ברם נטוע וכו' * הכי נאז בספק כלאי כרם *
 והכי מייחלה לענין ספק כסוף פרק קמא דקדושין

בכל מקום ואפי' בח"ל דכתיב (ויקרא כ"ד) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו וגו' בכל מושבותיכם : והעירלה הלכה למשה מסיני שאסור בח"ל ואפי' ב ספקה מותר טעם נאמרה ההלכה למשה בסיני מיהיה ספקה מותר בח"ל : והכלאים מדברי סופרים דוקא כלאי הכרם טעם דבארץ סמירי ולאסורי בהגא' מן התורה בח"ל גזרו בה רבנן אבל כלאי זרעים דבארץ שרו בהגא' בח"ל לא גזרו בהו רבנן : והרבנות האילו' אסורה בח"ל מן התורה דכתיב (שם י"ט) בהמתך לא תרביע כלאי' : שדך לא תורע כלאי' : מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכב' ומת בהמתך בין בארץ בין בח"ל אף שדך בהרכב' בין בארץ בין בח"ל : סליק מסכת עירלה :

דף ל"ח . וכן כתב הרמב"ם בסדק י' מהל' מאכלות אסורות : החדש אסור בכל מקום וזירושלמי קאמר דמתניתין כרבי אליעזר דסוף פרק קמא דקדושין . הר"ש ועיין מה שכתבתי אני שם בס"ע תא' דשמיא . וכן מה שכתבתי במשנה ד' פ"ז דמסכת תמורה : והב"א' מדברי סופרים . והב"א' מדברי סופרים : והעירלה חלב' והכלאים מדברי סופרים : סליק מסכת עירלה . מותרא דשמואל סוף פרק קמא דקידושין דף ל"ט ופירש רש"י דהא חובת הגוף הוא : סליק מסכת עירלה :

כבר כתבתי טעם סיוורה אחר עירלה בריש מסכת עירלה . עיין עליו :

מסכת בכורים

מסכת בכורים

פרק א' י"ט מביאין בכורים וקורין . מקרא בכורים מארמי אובד לבי עד סוף הפרשה : והכריך לתוך של יחיד . שחפר גומא והטמין יחור של אינן בתוכ' וכסהו בעפר והוציא ראש היחור לתוך שדה חבירו או ברשות הרבים . וכן אפי' הכטיעה עומדת בתוך של חברו או ברשות הרבי' והוציא ראש היחור בתוך שלו אינו מביא כדמפרש בסמוך לפי שאין כל הגדולים מאדמתו : ודרך היחיד או דרך הרבים באמצע . כגון שיש לו שתי גנות משני צדי הרבים אינו מביא שאין כל הגדולי' מאדמתו : כזה מביא : כיון שיש לו רשות לעשות כן שמוחר לעשות חלל תחת רשות הרבי' כשאינו מוזהר לרבי כלום אדמתך קרינן ביה ומכל מקום סבר רבי יהודה שאפי' שמיא אינו קורא . ואין הלכה כרבי יהודה : ב הארסין . מקבלין אפי' השדה למחצה לשליש ולרביע : חכורות . מקבל את השדה דבר קלוב . כך וכך פורים לשנה . בין שהיא עושה הרבה . בין שהיא עושה מעט :

פרק א' ודרך היחיד ודרך הרבים . מפורשים ברש"י פרק ב' דפאה : רבי יהודה אומר כזה מביא . פירש הר"ב שמוחר לו לעשות חלל תחת רשות הרבים וכו' . ואף על פי שמיא אינו קורא ומפרש הר"ש צעם הירושלמי דרבי יהודה אהיא כר' אליעזר דסוף פרק חזקת דמחיר לעשות חלל תחת רשות הרבים כדי שתהא עגלה טעונה אבנים מהלכת . ומסיק דמחיר לעשות אכל אינו שלו לעולם . ואם בא אחר להשתמש באותו חלל שתחת רשות הרבים כל הקודם זכה . הלכך מביא ואינו קורא . ע"כ . ומכל הלין דרבי יהודה לא כליג אלא בדרך הרבים באמצע . אבל לא בדרך היחיד :

ג' ולא מויתבי שמן שאינם מן המזבח . פירש הר"ב דכתיב וית שמן זית אגורי :

מביאין בכורים חוץ משבעת המינים . לא מתמרים שבהרים . ולא מפירו' שבעמקים . ולא מויתבי שמן שאינם מן המזבח . אין

מסכת בכורים

פרק א' י"ט מביאין בכורים וקורין . מביאין ולא קורין . ויש שאינן מביאין אלו שאינן מביאין . הגומע לתוך שלו . והכריך לתוך של יחיד . או של רבים . וכן הכריך מתוך של יחיד . או מתוך של רבים . לתוך שלו . הגומע לתוך שלו . והכריך לתוך שלו . ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע . הרי זה אינו מביא . רבי יהודה אומר כזה מביא : ב' מאיזה טעם אינו מביא . משום שנאמר (שמות כ"ג) ראשי בכורי אדמתך יעד שיהיו כל הגדולין מאדמתך . הארסין והחבור' והסקריקון והגולן אין מביאין מאותו הטעם . משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך : ג' אין מביאין בכורים חוץ משבעת המינים . לא מתמרים שבהרים . ולא מפירו' שבעמקים . ולא מויתבי שמן שאינם מן המזבח . אין

הורג נפשות ונותן לו קרקע כדי שלא יהרגו . ולשון סקריקון שא קרקע וכתיבני . ואפי' דוכיב ליה לפי שעה לא מחיל ליה דסבר האידנא לשקול ולמחר תבענא ליה בדינא : ג' אלא משבעת המינים . דכתיב (דברים כ"ו) מרהיטת ולא כל ראשית שאין כל הסירות חייבים בבכורים אלא שבעת המינים שנסתבחה בפן ארץ ישראל חטה ושעורה וכו' ודבש הוא דבש תמרים : מתמרים שבהרים ופירות שבעמקים . לפי שהן גרועין : ולא מויתבי שמן שאינם מן המזבח . דכתיב (שם ט') וית שמן זית אגורי שפאים עליו גשמים והוא אגור שמנו לתוכו והוא מזבח ומשונה : אין

א מ"י פ"י תה' מחלו' אסורות ס"ג קדושין לח' ב שם הלכה ב שם הלכה ב שם הלכה ב קדושין לט' ד מ"י פ"ב פ"ב כ"ד ס' ס"ג יב ו פסחים נג' חכמות פד מ"י ב שם הלכה ב ח ס' הלכה ג